

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INTEGROVANÁ
STŘEDNÍ ŠKOLA
POLYGRAFICKÁ

Obalová technika

Formáty papíru III

www.isspolygr.cz

Vytvořil:
Zbyněk Šenk

Integrovaná střední škola polygrafická,
Brno, Šmahova 110
Šmahova 110, 627 00 Brno

Interaktivní metody zdokonalující edukaci na ISŠP
CZ.1.07/1.5.00/34.0538

Obalová technika

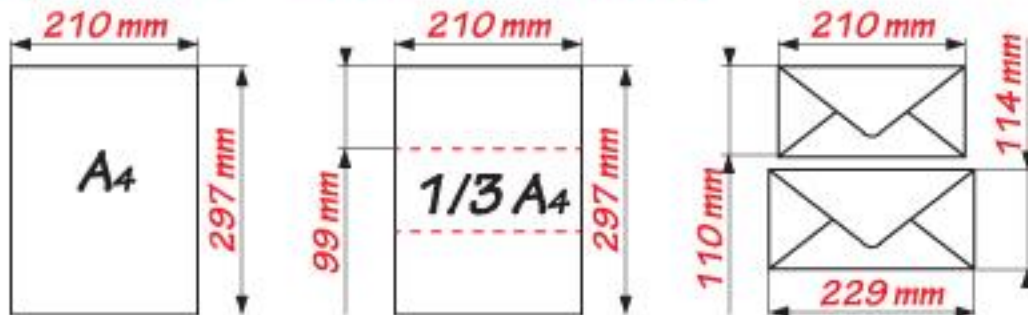
DUM číslo: 15
Formáty papíru III

<i>Škola</i>	<i>Integrovaná střední škola polygrafická, Brno, Šmahova 110</i>
<i>Ročník</i>	<i>2. ročník (SOŠ)</i>
<i>Název projektu</i>	<i>Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISŠP</i>
<i>Číslo projektu</i>	<i>CZ.1.07/1.5.00/34.0538</i>
<i>Číslo a název šablony</i>	<i>III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT</i>
<i>Autor</i>	<i>Ing. Zbyněk Šenk</i>
<i>Tematická oblast</i>	<i>Obalová technika</i>
<i>Název DUM</i>	<i>Formáty papíru III</i>
<i>Pořadové číslo DUM</i>	<i>15</i>
<i>Kód DUM</i>	<i>VY_32_INOVACE_15_OT_SZ</i>
<i>Datum vytvoření DUM</i>	<i>4. 7. 2013</i>
<i>Anotace</i>	<i>Prezentace seznamuje žáky s formáty papírů</i>
<i>V prezentaci byly použity texty z následující publikace:</i>	<i>MACHÁNĚ, Ing. Josef. Obalová technika I: Technologické postupy zpracování papíru a lepenek. Třetí, opravené vydání. Štětí: Střední odborná škola a Vyšší odborná škola obalové techniky, 1999, 13 - 32. ISBN 80 - 86343 - 01 - 4</i>

DĚLENÉ FORMÁTY

Vychází z dělení delší strany základních formátů – například často používaný formát akcidence $1/3 A_4 = 210\text{mm} \times 99\text{mm}$. Méně často se používá $1/3 A_3$, $1/3 A_5$ nebo podobné dělení jiných formátů. Díly jiných velikostí $1/4$, $1/8$ apod. se používají rovněž poměrně omezeně. Odpovídající obálkový formát k $1/3 A_4$ je DL formát = $210 \times 110\text{ mm}$ nebo C_6/C_5 formát = $229 \times 114\text{ mm}$.

Poznámka: v grafických studiích se poměrně často používá označení DL i pro samotný formát $1/3 A_4$, nebo dokonce pro všechny „podlouhlé“ třetinové formáty.

ZAHRANIČNÍ FORMÁTY

Především formáty používané v angloamerických zemích (odvozené od palců) u nás se vyskytují především v nabídkách programů, které z těchto oblastí pochází, např.:

- Letter 216 x 279 mm (ovšem častěji udáván v palcích 8,5" x 11")
- Folio 216 x 330 mm (8,5" x 13")
- Legal 216 x 356 mm (8,5" x 14")
- Talboid 279 x 430 mm (11" x 17")

OSTATNÍ FORMÁTY

V literatuře (především starší) se setkáte i s několika dalšími formáty, například s formáty pro knihy a novinovými formáty M. Původní německá norma DIN definuje dále k základním řadám A, B, C ještě řadu D a E. Tyto formáty ale z používání již z velké části vymizeli.

FORMÁTY TISKOVIN

Mnoho tiskovin je navrženo v rozměrech odpovídajících standardním řadám papíru. Některé však mohou mít odlišné rozměry – ať už z důvodů technických (usnadnění výroby, usnadnění zpracování) nebo estetických.

Čtvercové formáty:

Zajímavé formáty, postrádají ale napětí z poměru výšky a šířky. Mohou tedy působit příliš usedle a nudně. Odvozují se obvykle od kratší strany některého v běžných formátů (např. 210 x 210 mm z A₄).

Někdy jsou použity i formáty „skoro čtvercové“, mírně prodloužené na výšku (nebo zúžené na šířku), přibližně o 8 – 12% (např. 210 x 193 mm). Působí tak lépe.

Obdelníkové formáty

Jedna strana je delší než druhá. Používají se různé poměry stran:

- Odvozené od standardního monitoru počítače $3 : 4$ ($= 1 : 1,34 =$ některé digitální fotografie).
- Standardní: $1 : 1,41$ – odpovídají základním řadám formátu papíru.
- Prodloužené: $2 : 3$ ($= 1 : 1,5 =$ standardní formát fotografie), $1 : 1,62$ (= zlatý řez), $9 : 16$ ($= 1 : 1,78 =$ širokoúhlé), $1 : 2,12$ ($1/3$ standardních formátů) atd.

Obecně je za esteticky optimální poměr delší a kratší strany formátu tiskoviny pokládán tzv. zlatý řez tj. $1 : 1,62$, přesněji $1 : 1,618$, lze vyjádřit i jako $0,62 : 1$).

Je poměrně známý ve výtvarném umění již od minimálně od období renesance (pravděpodobně však již v antice).

Obdelníkové formáty

Obdélníkové formáty dále dělíme na:

- *Stojící: Také „francouzský“ formát, anglicky portrait.*
- *Podélný (ležící obdélník): Těž „italský“ formát angl. landscape.*

Ostatní formáty:

Různé (i složité) tvary se zhotovují obvykle výsekem, mohou být velice originální, ale jsou pochopitelně drahé díky náročné výrobě a velké spotřebě papíru. Na druhou stranu právě díky možnostem dokončovacího zpracování v oblasti obalového průmyslu umožňuje znalost technologie vznik velmi originálních tiskovin, které zaujmou zákazníka a přinesou tak svému zadavateli velkou výhodu.

VÝBĚR FORMÁTŮ

Stejně jako v celém návrhu tiskoviny je při výběru formátu tiskoviny třeba přihlížet k mnoha různým hlediskům:

- **Estetická stránka:** Bude to pěkné?
- **Obsah:** Vejdou se tam všechny požadované informace? Budou přehledné? Nebude písmo moc malé? Nebudou řádky moc dlouhé (optimum je přibližně do 60 znaků). Půjde to přečíst z dálky (plakát, billboard)? Často je formát volen rovněž podle tvaru obrázků.
- **Ergonomie, použití:** Nebude to velké na nošení? Půjde to strčit do peněženky (vizitka, kartička, jízdní řád...), kabelky, tašky, kapsy? Bude to správně pasovat do obálky? Půjde to držet v ruce a číst „na stojáka“ ve vlaku...? Atd.
- **Zvyklosti:** Některé tiskoviny mají „obvyklou“

VÝBĚR FORMÁTŮ

velikost, někdy je možné porušit, někdy je to spíš nevhodné.

- **Technika a technická omezení:** *Půjde to vyrobit? Jak to bude složité – a tím pádem kolik to bude stát? Důležité především u různých nestandardních tvarů řešených výsekem.*
- **Spotřeba materiálu:** *a tím pádem opět cena. Právě výběr formátu a technologický postup jsou zásadní pro ekonomiku celého projektu.*

